

Continu gebruik Italiaans raaigras op komklei

A.P. Wouters en H. Everts (sectie teelt PR)

Italiaans raaigras geeft bij een tijdige najaarsinzaai een zeer vroege voorjaarsontwikkeling en een hoge opbrengst in het daaropvolgende jaar. Bovendien staat Italiaans raaigras bekend als een smakelijk gewas voor het vee. Italiaans raaigras is echter minder wintervast en minder standvastig dan Engels raaigras. Daardoor moet grasland bestaand uit Italiaans raaigras vaak iedere 1,5 of 2 jaar opnieuw worden ingezaaid. Deze herinzaai gaat gepaard met produktieverlies en de nodige kosten voor grondbewerking en inzaai.

Het klaarmaken van een goed zaaibed op rivierklei en veengrond levert nodige moeilijkheden op waardoor er een grote kans bestaat op het mislukken van herinzaai. Het doorzaaien van grasland op rivierklei en veengrond is een betrouwbaarder methode van graslandvernieuwing gebleken.

Proefopzet

Op het ROC De Vlierd (komklei) werd van 1979 tot 1984 Italiaans raaigras verbouwd voor zomerstalvoeding aan vleesstieren. Om produktieverlies

en moeilijkheden bij de herinzaai te vermijden werd het Italiaans raaigras jaarlijks in augustus/september doorgezaaid. Zowel wat betreft grasproductie als de groei van de vleesstieren werden hiermee goede resultaten behaald. Om de voordelen van continu gebruik van Italiaans raaigras te toetsen is in 1983 een maaiproef aangelegd op het ROC De Vlierd. In deze proef werden namelijk verschillende methoden van gebruik van Italiaans raaigras (jaarlijks najaars-doorzaai, jaarlijks voorjaars-doorzaai en jaarlijks herinzaai

Tabel 1 Jaaropbrengsten aan droge stof (ton per ha) van de verschillende behandelingen met Italiaans raaigras en het MK 1 -mengsel

Behandeling	Jaar				Gemiddeld 1984-1987
	1984	1985	1986	1987	
Italiaans raaigras					
- Jaarlijks herinzaai	14,1	15,8	8,5	14,8	13,3
- Jaarlijks doorzaai najaar	15,2	16,4	9,2	13,9	13,7
- Jaarlijks doorzaai voorjaar	16,7	16,1	9,6	14,4	14,2
MK 1 -mengsel	14,6	14,2	9,8	14,2	13,2

in het najaar) vergeleken. De jaarlijkse herinzaai en doorzaai vond eind augustus begin september plaats. Bovendien werd in het onderzoek het MK 1 -mengsel (75 % Engels raaigras vroeg hooitype en 25 % timothee hooitype) dat ook geschikt is voor zomerstalvoeding, meegenomen.

In de proef werd het Italiaans raaigras-ras Lemtal gebruikt, dat in de Rassenlijst wordt omschreven als vrij goed tot goed standvastig met een middelmatige tot matige wintervastheid. Het MK 1-mengsel bestond uit de Engels raaigras-rassen Cropper en Melino en het timothee ras Erecta. Alle behandelingen werden bemest volgens het advies (400 kg N per ha per jaar).

In de proef werd vier jaar (1984-1987) van iedere behandeling de snede- en jaaropbrengst en de kwaliteit (vre en VEM) van het gras bepaald. In de proefperiode kwamen winters met vorstschade relatief vaker voor dan in de voorafgaande periode. Door uitwintering moesten de behandelingen met Italiaans raaigras die in het najaar van 1985 en 1986 waren ingezaaid of doorgezaaid in het voorjaar van 1986 en 1987 opnieuw worden doorgezaaid.

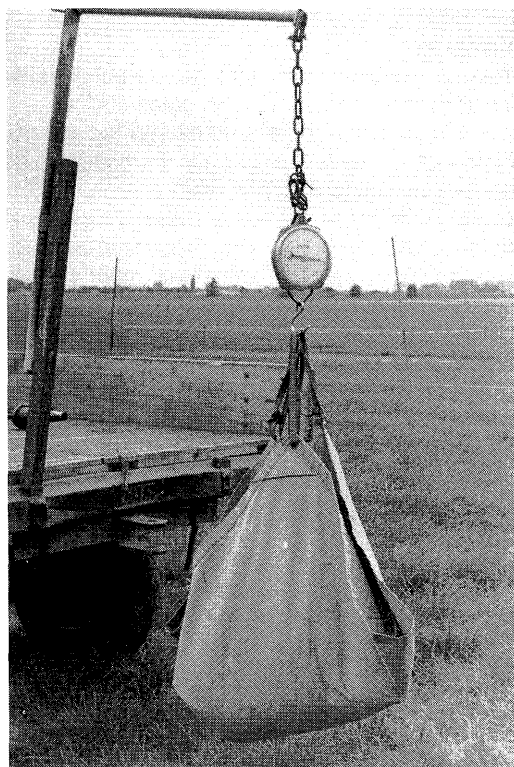
Opbrengsten

De opbrengsten aan droge stof staan weergegeven in tabel 1. Daaruit blijkt het volgende:

- Door het verlies van één snede per jaar bleef het Italiaans raaigras dat jaarlijks opnieuw werd ingezaaid in opbrengst achter bij het doorgezaaide Italiaans raaigras. Alleen in 1987 was de opbrengst hoger. Dit werd veroorzaakt doordat in de herfst van 1987 de herinzaai behandeling niet opnieuw was ingezaaid (beëindiging van de proef).
- Voorjaars-doorzaai van Italiaans raaigras was gemiddeld gunstiger dan najaarsdoorzaai. Vooral de lage droge-stofopbrengst van het in het najaar doorgezaaide Italiaans raaigras in 1984 leidde tot dit resultaat. De oorzaken van het grote opbrengstverschil in 1984 zijn niet duidelijk.

- De droge-stofopbrengsten van het MK 1-mengsel waren in jaren volgende op winters zonder noemenswaardige vorstschade (1984 en 1985) duidelijk minder dan van het doorgezaaide Italiaans raaigras. Na winters met vorstschade was de droge-stofopbrengst van het MK 1 -mengsel nagenoeg gelijk aan die van het doorgezaaide Italiaans raaigras.

De relatief slechtere resultaten die in deze proef werden behaald met najaars-doorzaai en herinzaai in het najaar zijn waarschijnlijk beïnvloed door het laat in de herfst doorgaan met maaien. Zo

Er moet nauwkeurig gewogen worden voor een juiste opbrengstbepaling.

Tabel 2 Gehalten aan vre (gr. per kg ds) en VEM in de droge stof van Italiaans raaigras en het MK 1 -mengsel gemiddeld over de proefperioden (1984-1987)

Behandeling	Vre	VEM
Italiaans raaigras		
- Herinzaai	177	929
- Doorzaai najaar	175	931
- Doorzaai voorjaar	173	940
MK 1 -mengsel	183	921

werd in alle proefjaren eind oktober/begin november nog een snede geoogst. Ook problemen met inzaai speelden in 1985 een rol. Door het laat maaien en problemen met herinzaai was het jonge ingezaaide of doorgezaaide Italiaans raaigras mogelijk gevoeliger voor uitwintering.

In jaren na winters zonder uitwintering (1984 en 1985) bleven de droge-stofopbrengsten van de eerste snede van het MK 1 -mengsel sterk achter bij die van het Italiaans raaigras. In 1986 en 1987 (jaren met uitwinteringsschade in de voorafgaande winters) waren de droge-stofopbrengsten van de eerste snede van het MK 1 -mengsel in het voorjaar duidelijk beter dan die van het Italiaans raaigras.

Kwaliteit

Tabel 2 geeft een overzicht van de gemiddelde kwaliteit (vre en VEM) van het gras.

Gemiddeld was voor alle proefjaren het vre gehalte van het gras van het MK 1 - mengsel iets hoger dan van het Italiaans raaigras, en de VEM-waarde iets lager. Dit werd vooral veroorzaakt door de gehalten in 1984 en 1985 toen het gras van het MK 1 -mengsel gemiddeld meer vre bevatte dan het Italiaans raaigras. De VEM waarde van het jaarlijks, in het voorjaar doorgezaaide Italiaans raaigras was gemiddeld hoger dan van de overige behandelingen. Grote verschillen in kwaliteit waren niet aanwezig. De VEM en vre opbrengsten van de verschillende behandelingen vertoonden dan ook nagenoeg hetzelfde patroon als de droge-stofopbrengsten.

Toepassing

Het onderzoek bevestigde de goede ervaringen niet die door het ROC De Vlierd waren opgedaan

met najaarsdoorzaai voor continu gebruik van Italiaans raaigras. In dit onderzoek kwam voorjaars-doorzaai gunstiger naar voren. Dit werd vooral veroorzaakt door het relatief grote aantal winters met vorstschade in de proefperiode. Bovendien is het laat doorgaan met maaien in de herfst waarschijnlijk ook ongunstig geweest voor het in het najaar doorgezaaide en ingezaaide Italiaans raaigras.

Wat betreft de voor- en nadelen van het continu gebruik van Italiaans raaigras in vergelijking met die van het MK 1 -mengsel kan het volgende worden opgemerkt:

- Als de kosten van doorzaai, inclusief zaaizaad, gesteld worden op f 300,= per ha en de prijs van 1 kVEM op 30 cent, dan levert het jaarlijks in het voorjaar doorgezaaide Italiaans raaigras gemiddeld een klein financieel voordeel op van f 58,= per ha op jaarbasis.

In deze proeven is het Italiaans raaigras niet berekend. Uit ander onderzoek is gebleken dat bij berijden de opbrengst van Italiaans raaigras lager is dan van Engels raaigras. Daardoor zullen in de praktijk de verschillen in opbrengst tussen Italiaans raaigras en het MK 1 -mengsel kleiner zijn dan in deze proef. Daardoor zal het gebruik van Italiaans raaigras nauwelijks aantrekkelijker zijn dan het gebruik van het MK 1 -mengsel.

- Bij de teelt van Italiaans raaigras staat in de praktijk behalve het behalen van een hoge grasproductie ook het verkrijgen van een vroege eerste snede centraal. Door de onvoorspelbare afwisseling van winters met en zonder vorstschade is het MK 1 -mengsel betrouwbaarder dan Italiaans raaigras dat, zoals ook weer is gebleken in dit onderzoek, erg gevoelig is voor uitwintering.